

PLATFORM
INTEGRALE VEILIGHEID
HOGER ONDERWIJS

Een initiatief van de Vereniging Hogescholen en VSNU

VERWIJZINGSINDEX

Radicalisering,
extremisme en polarisatie -
voor docenten

Index van tools en publicaties

INDEX RADICALISERING, POLARISATIE EN EXTREMISME

Verwijzingsindex radicalisering, extremisme & polarisatie - voor docenten

Op het gebied van het tegengaan van radicalisering, extremisme en polarisatie bestaat een uitgebreid aanbod aan trainingen, lesmateriaal en publicaties voor scholen (docenten) en lerarenopleidingen. Deze bruikbare tools worden door veel verschillende organisaties aangeboden.

Het Platform IV-HO, de gemeente Rotterdam en de MBO Raad hebben het diverse aanbod gebundeld. We hopen dat dit overzicht docenten helpt en inspireert bij het invullen van hun lessen op dit thema.

Aanleiding

Op 16 oktober 2020 werd in Frankrijk nabij Parijs Samuel Paty, een docent geschiedenis en maatschappelijke vorming, op straat onthoofd door een 18-jarige moslimextremist. Ook in Nederland zorgde deze aanslag voor opschudding en een gepolariseerd debat. Eerder in 2020 leidden de Black Lives Matter-demonstraties al tot enerzijds saamhorigheid, maar ook tot polarisatie.

Beide maatschappelijke gebeurtenissen hebben hun weerslag op onderwijsinstellingen. In de gemeente Rotterdam was er in juni 2020 bijvoorbeeld ophef over een column over de Black Lives Matter beweging in een hogeschoolblad, en dook een leraar onder nadat er ophef ontstond over een spotprent van een jihadist.

Binnen dit gepolariseerde klimaat vragen we onze docenten moeilijke thema's bespreekbaar te maken, en verlangen we van hen dat ze op een constructieve manier omgaan met extreme uitingen of polarisatie. Het is van groot belang dat docenten zich hierin gesteund voelen, en dat ze weten waar ze moeten zijn als ze advies of ondersteuning nodig hebben. Om hieraan bij te dragen hebben de gemeente Rotterdam, Platform IV-HO en de MBO Raad een overzicht gemaakt van het diverse aanbod van tools voor docenten. Het resultaat is deze Verwijzingsindex radicalisering, extremisme & polarisatie - voor docenten.

Deze index is een co-productie van de
Gemeente Rotterdam en het Platform IV-HO.

**Gemeente
Rotterdam**

TRAININGEN

[Platform Jeugd preventie Extremisme en Polarisatie \(JEP\)](#)

- › [Werkatelier informatie delen bij mogelijke radicalisering](#)
- › [Training Omgaan met extreme idealen](#) – (OMEI) Training voor jeugd-professionals.
- › [Online training Polarisatie herkennen, aanpakken en voorkomen](#) (Movisie Academie)
- › [E-learning zorgwekkend gedrag](#) (Platform Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs – IV-HO) [Ook Engelse versie](#) beschikbaar.
- › [Drieluik animatie](#) – Inzicht in polarisatie (Platform IV-HO)

[Stichting School & Veiligheid](#)

Specifieke thema pagina's:

- › [Radicalisering \(vo\)](#)
- › [Radicalisering \(mbo\)](#)
- › [Spanning en discussie in de klas \(vo\)](#)
- › [Spanning en discussie in de klas \(mbo\)](#)
- › [Digitale module 'Omgaan met extreem gedrag en polarisatie](#)
- › [Onderwijs training po/vo De veranderende samenleving: wij-zij-denken en extreem gedrag in de school](#)
- › [Digitale module 'omgaan met extreem gedrag en polarisatie'](#) (Stichting School en Veiligheid i.s.m. Augeo Foundation)

Het [Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering \(ROR\)](#) biedt verschillende trainingen over radicalisering aan:

- › [Basistraining Radicalisering en extremisme](#)
- › [Islamistisch extremisme Verdiepingstraining](#) (+ extra verdiepingstraining)
- › [Training interculturele professionaliteit](#)

integraalveilig-ho.nl

- › [Omgaan met extreme idealen](#) – De training is gebaseerd op het onderzoeksrapport [Idealen op drift](#) en ander onderzoek, zoals [Formers and Families](#). Hierin worden typerende casussen van jongeren met extreme idealen besproken.

Het [Landelijk Steunpunt Extremisme](#) (LSE) heeft ook een uitgebreid aanbod aan trainingsmodules:

- › Religie, ideologie, (politiek) geweld en extremisme: motieven en relaties. Deze module geeft je meer inzicht in en begrip van de genoemde fenomenen, alsook de samenhang daartussen.
- › Begrip van radicaliseringsprocessen en interventies in de praktijk. Deze module geeft je zicht op hoe het fenomeen van radicalisering en extremisme in de praktijk te benaderen.
- › Richtlijnen en handvatten in duiding en analyse. In deze module worden de vaardigheden van jou op het gebied van het duiden en analyseren van signalen aangescherpt middels het uitleren van methodieken.
- › Basishouding en gespreksvoering. In de deze module worden de vaardigheden om in gesprek te komen en te blijven met de doelgroep aangescherpt middels het oefenen met casuïstiek uit de praktijk.
- › Begeleide casusbespreking. In deze module staan sparren en oefenen met dilemma's en successen uit de praktijk centraal. Dit gebeurt aan de hand van een concrete casus.
- › Gratis voorlichting van gemeente Rotterdam aan onderwijsinstanties over radicalisering, polarisatie en verschillende vormen van extremisme. Tijdens een bijeenkomst van ongeveer twee uur krijgen onderwijsprofessionals informatie over de onderwerpen en over de Rotterdamse aanpak. Interesse? Stuur dan een e-mail naar de afdeling Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie (Rep) rep@rotterdam.nl
- › [Docenttraining over diversiteit, discriminatie en stereotypen voor po en vo](#) (MY DIVERSCITY)

PUBLICATIES

- › Het boek [Polarisatie. Inzicht in de dynamiek van wij-zij denken](#), door Bart Brandsma

[Expertise-Unit Sociale Stabiliteit](#) (van Ministerie SZW)

Triggerfactoren:

- › [Brochure Triggerfactoren in het radicaliseringsproces](#)
(Op basis van onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van SZW uitgevoerd door de Expertise-Unit Sociale Stabiliteit in samenwerking met de UvA. Onderzoek is [hier](#) te vinden.)
- › [Wat u kunt doen in één oogopslag](#)
- › [Workshop triggerfactoren](#)

[Platform Jeugd preventie Extremisme en Polarisatie \(JEP\)](#)

- › [Preventing radicalization and polarization](#) – Resultaten van een literatuuronderzoek naar beleid, prioriteiten, programma's en samenwerkingspartners die zich richten op het voorkomen van radicalisering en polarisatie onder (risico)jongeren.
- › [Veerkracht bevorderen bij opgroeiende jongeren](#) – Een publicatie voor alle professionals die te maken (kunnen) krijgen met radicalisering.
- › [Rapport Verkenning jongeren en polarisatie](#) – Een verkenning naar polarisatie waarbij jongeren zijn betrokken en gehanteerde werkwijzen om hier mee om te gaan. (Uitgevoerd door Het Nederlands Jeugdinstituut en Verwey-Jonker Instituut in opdracht van Platform JEP.)

De bovenstaande publicaties zijn een selectie van de meest recente uitgaven. Op de website van het Platform JEP vind je een uitgebreid aanbod van publicaties.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

- › [Twee werelden, twee werkelijkheden](#) – gevoelige maatschappelijke kwesties in de school.
- › [Puberaal, lastig of radicaliserend?](#)
Publicatie geschreven vanuit de pedagogische opdracht van scholen (po/vo/mbo/ho) bestemd voor alle professionals die aan een school verbonden zijn. Maar is ook bedoeld voor mensen die een taak hebben in de zorgketen van de school en voor beleidsmakers.

Platform Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs (IV-HO)

- › [De Escalatieladder proces zorgwekkend gedrag](#) – geeft schematisch weer hoe een instelling in het hoger onderwijs kan omgaan met verschillende vormen van zorgwekkend gedrag.
- › [Onderzoek Ketensamenwerking rond Zorgwekkend Gedrag in het Hoger Onderwijs](#)

Kennisplatform Integratie en Samenleving (KIS)

- › [7 gouden tips voor anti-discrimatiemethodes in het onderwijs](#)
Publicatie voor ontwikkelaars van antidiscriminatie – interventies of – methodes die aangeboden worden aan scholen. Ook veel tips voor docenten die zelf aandacht willen besteden aan dit thema.
- › [Wat werkt bij het verminderen van discriminatie](#)
Rapport dat op zoek gaat naar werkzame mechanismen die een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van discriminatie.
- › [Onderzoek Polarisation onder jongeren in niet-stedelijke gebieden](#)

GESPREKSTOOLS EN LESMATERIAAL

- › [Lesprogramma Under Pressure over online veiligheid en mediawijsheid voor vo en mbo](#) – 3 lessen gericht op het weerbaarder maken van jongeren tegen desinformatie en het bespreekbaar maken van frustratie en polarisatie t.o.v. de media. De lessen zijn ook bedoeld om democratische waarden zoals persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting te verstevigen. (Gesubsidieerd door gemeente Rotterdam)
- › [Educatieve voorstelling en gastles “Drang” over radicalisering, polarisatie en extremisme voor \(v\)mbo](#) – over wie ben ik en hoe verhoud ik mij tot anderen. Met de bedoeling denkkaders te verbreden t.a.v. andere meningen en levensopvattingen en meer begrip te krijgen voor een ander. (Theatergezelschap DRANG i.s.m. de Gemeente Rotterdam)
- › [Voorlichting over diversiteit, discriminatie en stereotypen voor po en vo](#) (Door Radar in samenwerking met de Bibliotheek Rotterdam en Schiedams Lef)

Kennisbank Stichting School & Veiligheid

- › [Omgaan met complotten in de klas](#) – Brochure met praktische tips en suggesties rond het thema complot denken (gezamenlijke uitgave van Stichting School & Veiligheid + de Anne Frank Stichting voor leraren vo en mbo).
- › [Maatschappelijke onrust – het gesprek in de klas. Een artikel met tips en verwijzingen naar diverse \(les\)materialen](#)
- › [Radicalisering: signaleren en handelen binnen het onderwijs](#)
- › [Vrijheid van meningsuiting versus radicalisering](#) – n.a.v. moord op Samuel Paty
- › [Spanning en discussie in het klaslokaal](#)

- › [Radicalisering: hoe ga je het gesprek aan in de klas?](#)
- › [Handleiding 'Je hebt makkelijk praten' biedt leraren theoretische en praktische informatie bij het begeleiden van gesprekken over maatschappelijk gevoelige onderwerpen in de klas](#)
- › [De Radicx tool](#) – deze is te vinden op pagina 40 van de publicatie “Puberaal, lastig of radicaliserend?” Over grensoverschrijdend gedrag van jongeren in het onderwijs.
- › [Wat te doen bij een terreuraanslag?](#)
Lesmateriaal dat naar aanleiding van de aanslagen van Brussel en Parijs is ontwikkeld:
 - Kindercorrespondent: [Parijs, praat erover met je leerlingen](#)
 - Nieuws in de klas: [Tips om nieuws over aanslagen te bespreken in de les](#)
 - Diversion: [Hoe bespreek ik maatschappelijke spanningen in de klas?](#)
 - Karrewiet (het Belgische jeugdjournaal): [Bang zijn is heel normaal](#)
- › [Radicalisering: het individuele gesprek aangaan](#)
- › [Lesbrief](#) – n.a.v. de moord op Samuel Paty (TerInfo)
- › [Herkenning en duiding van radicalisering](#) – Een handreiking bij het herkennen en duiden van radicalisering (Nederlands Jeugd Instituut)

[Kennisplatform Integratie en Samenleving \(KIS\)](#)

- › [Zo pak je discriminatie aan in de klas](#)
- › [Vooroordelen en discriminatie verminderen: zo doe je dat](#)
- › [Wat werkt bij het verminderen van discriminatie](#)
- › De [gesprekstool 'Struisvogel Sessie'](#) – om morele dilemma's bespreekbaar te maken in de klas.
- › [Overzicht tips en tools om polarisatie en discriminatie tegen te gaan - Burgerschap MBO](#)
- › [Escaperoom tegen nepnieuws en polarisatie onder jongeren](#) – Jongeren leren met deze escapegame hoe ze het verspreiden van nepnieuws zelf kunnen stoppen en ook hoe ze sociale media op een positieve manier kunnen gebruiken. Zie ook de online jongerencampagne 'jij bent van invloed'.

- › [Het Samenwerkvel bij zorg over radicalisering](#) – helpt om gestructureerd en gezamenlijk de zorg over radicalisering te bespreken. Het is geen definitief diagnosetool of professionele risico-inschatting. (RadarAdvies)
- › [Leerlingalert](#) – Een programma dat jongeren weerbaar maakt tegen ondermijnende criminaliteit. Er zijn lessen ontwikkeld voor leerlingen van middelbare scholen, studenten van het MBO, HBO en universiteit. (door het Ministerie JV en provincie Gelderland)
- › [De Vreedzame School](#) – is een (les)programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap gericht op primair onderwijs. (Uit de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugd Instituut.)

Disclaimer: Het Platform IV-HO en de gemeente Rotterdam hebben gestreefd naar een zo volledig mogelijk overzicht van het aanbod. We zijn niet verantwoordelijk voor de webpagina's van derden waarnaar verwezen wordt. De gebruiker draagt zelf risico en is verantwoordelijk voor het controleren van de juistheid, volledigheid of bruikbaarheid van die informatie.